

Barraca 9 del Gibert

Rellinars

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: El Gibert de dalt
Emplaçament Entre el Torrent del Vetllador i el Torrent de la Font d'en Sala
Alçada: 360

Coordenades:

Latitud: 41.64259
Longitud: 1.91734
UTM Est (X): 409836
UTM Nord (Y): 4610661

Classificació

Número de fitxa 08179 - 282
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Popular
Segle XX
Any 1904
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: La corona exterior, per la part esquerra ha començat a enfonsar-se i la coberta comença a baixar. Sense restauració, el seu enfonsament és inevitable.
Protecció Legal
Observacions protecció: Decret 27/2011 del Consell Comarcal del vallès Occidental
Accés Díficil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08178A011000150000OZ
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 23/02/2019 - 01:00

Descripció

Barraca de pedra seca situada en el bosc del Gibert de Dalt , entre la línia elèctrica i el torrent de la font dels Bugaders. S'hi pot accedir resseguint el torrent per la seva riba esquerra, en direcció a la línia de cablejats, en una obaga.

Es tracta d'una construcció aèria adossada al marge, construïda en un extrem de feixa. És de planta circular de 2,45 m de diàmetre intern. Està feta de pedra irregular, les més grans s'han emprat en la construcció dels muntants i basament. Té una doble llinda plana; destaca la data gravada a la cara visible de la pedra per incisió de 1904, molt erosionada. La porta d'accés està orientada al sud-oest (1m d'alçada per 0,58 m d'amplada màxima). Els murs tenen un gruix de 0,70 metres. La coberta és de volta per aproximació de filades amb una llosa de tancament central. L'alçada interior, des del terra al punt central de la volta és de 2,20 metres. Conserva una part del voladís (que mesura des del terra 1,35 metres) que impedeix les filtracions d'aigua en cas de pluja, i el mateix passa amb el recobriment exterior de terra i pedruscall amb estrat herbaci que impermeabilitza l'interior de l'habitacle. A l'interior, a mà dreta de la porta, aprofitant el rebaix del marge, hi ha dos cocons; un per sota de l'arrencada de la volta (mesura 0,30 m d'amplada per 0,27 m d'alçada per 0,37 m de fondària); el segon està situat arran de terra (0,30 m d'amplada per 0,50 m d'alçada per 0,70 m de fondària). En el cas de que hi hagués una espitllera, l'enderroc de la corona no permet determinar-ho amb precisió.

Observacions:

Aquesta barraca no consta en l'inventari de l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra de construccions de pedra seca. Però sí que està documentada en el plànol de barraques i elements de pedra seca del Claudi Perarnau.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Rellinars aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterassar el terreny i també en tines.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els

"sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

PLANS MAESTRA, Jaume (2009). Arquitectura tradicional rural en pedra seca a la comarca del Bages. Ajuntament de Bellpuig i Publicacions d l'Abadia de Montserrat.

RECULL HISTÒRIC DE MURA (2017). Pedra seca, pedra viva. Patrimoni vitícola i desenvolupament econòmic. Ponències i comunicacions de la IX Trobada d'Estudis per a la preservació del patrimoni de la pedra seca als Països Catalans.

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

